

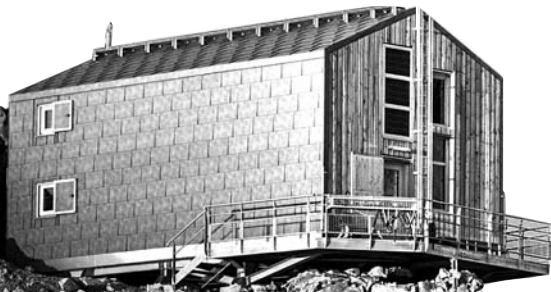
2 0 1 6

LÉPCŐ

h ú s v é t

1 7 6 . s z á m

CISZTERCI SZENT IMRE PLÉBÁNIA

PÉTERVA
SÉNERREA
KLÁRAFOGO
ÉPÍTENIEGY
ÁZAMATÉSAPÓ

Az örökség

A házasság, majd a gyerekekkel kibővült család a leghatékonyabb önismereti csoport. Olyan helyzetek sokaságát kínálja számunkra, amelyekben a személyiségünk legrejtettebb vonásai – kincsei és sebei – nyilvánulnak meg. Ha vesszük a fáradságot, és megvizsgáljuk a házastársunkkal szembeni elvárásainkat, a konfliktushelyzetekben tanúsított magatartásunkat, a gyere-

sabb nehézsége: ha önmagát nem tudja megfelelően értékelni és szeretni, akkor másokat sem fog tudni igazán szeretni. Ne felejtsük el: a reális önértékelés nem azonos az önteltséggel, és az önszeretet nem azonos az önzéssel!

Hogy az életvezetésünk és a szokásrendszerünk is mennyire az eredeti családi minták által meghatározott, azt legtöbbször csak akkor vesszük észre, amikor

Családi minták

A HÁZASSÁG KALANDOS TÖRTÉNETE / 3. RÉSZ

írásunk szerzője pszichológus, a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola Pszichológia tanszékének vezetője, Családtételeológiai Intézetének munkatársa. Valamint plébániánk jegyesoktatója.

rekeinkkel szembeni viselkedésünket és – ami a legnehezebb – a családtagjainktól érkező kritikákat, akkor hatalmas önismereti tudásra tehetünk szert. Ez a tudás nem lebecsülendő, mert hozzásegít a személyiségünk tudatos fejlesztéséhez. Csak akkor tudunk felépíteni egy boldog házasságot, ha megszabadulunk a megszokott, reflex-szerű, „öszönös” reakcióinktól, és tudatos irányítás alá vonjuk a viselkedésünket. Olyan fejlődési folyamat ez, ami sohasem állhat meg: mindenki számára egy sűrű tartó feladat.

A házasságban való viselkedésünk elemzéséhez és megértéséhez elkerülhetetlen, hogy számba ne vegyük családi örökségünket. Itt persze nem az anyagi és nem is a genetikai örökségre gondolok – bár mindkettő befolyásolja a házaspár életét – hanem a lelki hozományunkra, amely legalább annyira meghatároz minket, mint az előbbiek.

A bizalomra, az intim kapcsolatra való képességünk az a lelki örökség, amelyet a legkorábbi életkorból hozunk magunkkal. Nélküle nem tudnánk tartós kapcsolatokat kialakítani.

A másik, szintén sok mindent befolyásoló örökségünk az önértékelésünk. A kisgyermeknek nincs önálló önismerete. Azt tudja magáról, amit a környezete visszajelez neki. Ezek a visszajelzések annyira jelentősek a gyermek személyiségének alakulása szempontjából, hogy egyfajta önbeteljesítő jóslatként működnek: ha a gyermek elfogadja a felnőttek értékelését, akkor úgy fog viselkedni, mint amilyenek magát tartja. A „rossz gyerek” legtöbbször így, a felnőttek címkézése alapján alakul azzá, amilyen. A negatív önértékelésű ember nehezen bontakoztatja ki a tehetségét. Nagy a kísértése, hogy „elássa a talentumait”. És van egy még súlyo-

szembesülünk házastársunk eltérő hagyományaival. A belénk ivódott mintákkal csak az a baj, hogy hajlamosak vagyunk az egyedüli „normális” lehetőségnek látni őket, és abnormálisnak címkézzük a másik ember másfajta életstílusát. Talán sokak számára ismerős a korán kelők és a későn kelők állandó konfliktusa.

Vagy egy másik tipikus életszervezésbeli ütközőpont a hétvégek eltöltésének kérdése. Ha valaki gyerekként megszokta, hogy a család minden vasárnap becsomagolja a hátizsákot, és izgalmas túrára indul, valószínűleg keserű konfliktusba kerül a házastársával, aki számára a hétvége az otthoni, passzív pihenést jelenti. Közös életük kezdetén nyilván mindketten azt tartják követendőnek, amit megszoktak és el is fogadtak a családi hagyományokból. És itt egy fontos megjegyzést kell tennünk. A családi minták csak akkor határozzák meg ily mértékben az életvezetésünket, ha nem vetünk számat velük, tehát ha nem bíráljuk felül őket. A tudatosítás, azaz leltárkészítés a közös élet kezdetén mindenképpen szükségessé válik. Ekkor ketten kell dönteniük arról, hogy az új családjuk milyen szokások, hagyományok és minták beépítésével és leépítésével szervezze meg az életét. Ehhez persze sokat kell beszélgetni – a beszélgetéshez pedig mindjárt az elején érdemes eltörölni azt az íratlan szabályt, hogy az estéket csak tévénével lehet eltölteni. Még akkor is, ha ebben a szokásban véletlenül egyetértenének.

Nehezebben kezelhető házastársi konfliktusokat okoz az a lelki örökségünk, amelyről mi magunk sem tudunk, mégis befolyásolja a viselkedésünket. A családi életben mutatott reakcióink nagy része ide sorolható. Kapcsolati mintáknak nevezzük őket. Amikor gyerekek voltunk, a szüleink viselkedését látva belénk ivó-

dott egy kép arról, hogy milyen egy feleség és milyen egy férj, hogyan kommunikálnak egymással, hogyan fejezik ki a szeretetüket, hogyan kezelik a konfliktusokat stb. Nemcsak láttuk, de meg is tapasztaltuk, hogy milyen egy apa és milyen egy anya. Sokáig csak ezzel az egyetlen tapasztalattal rendelkezünk a családi szerepeket illetően. Mások életébe csak később tudunk beleslátani, akkor is csak felszínesen.

A kapcsolati mintákkal is úgy vagyunk, mint a szokásokkal: önkéntelenül visszük őket tovább a saját családjunkba, és eszerint viselkedünk egészen addig, amíg összeütközésbe nem kerülünk a párunk másféle elvárásaival.

Vegyünk egy példát a konfliktuskezelés témaköréből. Képzeljünk el egy fiatal feleséget, aki gyerekként megszokta, hogy a családjában nem volt konfliktus, legalábbis látszólag. A feszültségeket, fájdalmakat sosem mondták ki, legfeljebb csak érezni lehetett őket a levegőben. A férje ellenben olyan családban nőtt fel, ahol még a kisebb konfliktusok is hangos, látványos jelenségek formájában zajlottak, és nagy kibékülésekkel hamar véget is értek. A férj szókimondó magatartása miatt a feleség állandóan megtámadottnak érezte magát, s mivel a konfliktus-megoldási eszköztárában csak az elkerülés létezett, egyre jobban visszahúzódott. A férfit tehetetlenné tette ez az elzárkózás, ráadásul úgy élte meg a helyzetet, hogy a felesége nem szereti. Ezt a fájdalmát megint csak az általa megszokott támadó módon közölte az asszonnyal, aki még jobban bezárkózott. A kapcsolatukat komolyan veszélyeztetni kezdte a védekező elhidegülés, pedig nagyon szerették egymást. Kérdezhetjük, hogy miért nem beszéltek meg ezt a problémát. Azért, mert nem tudták, hogy a bajok gyökere a konfliktuskezelési stílusuk óriási eltéréseben van.

A házasságok tele vannak efféle – elvileg – kezelhető, mégis végzetes csapdákkal. Elkerülésük azért nehéz feladat, mert a tudattalanul működő reakciókat fel kell ismerni, majd – ha szükséges – kemény munkával át-dolgozni. A párterapeuták ebben szoktak segíteni.

Sokan azt mondják: „Én egészen másképp élek, mint az eredeti családom.” Ha ez igaz, akkor nekik már sikerült számba venniük a lelki örökségüket, és döntenie, hogy abból mit akarnak elvetni és megtartani. Ennek ellenére az a tapaszt-

alat, hogy a kapcsolati minták akkor is befolyásolhatják a családi életünket, ha egy tudatos döntéssel megpróbáljuk elvetni őket. Példa erre, hogy az alkoholizmus, az öngyilkosság, a válás – mint konfliktuskezelési módszerek – sok esetben generációról generációra „öröklődnek” a mintakövetés rejtett mechanizmusa révén. Résen kell tehát lennünk, hogy csak a jót tartsuk meg.

Miért nem értjük meg egymást?

A házastársi konfliktusok csapdái

A konfliktusok „méregfoga”

Ha megismerjük egymás érzelmi örökségét, akkor nem a konfliktusaink száma fog csökkenni, hanem az általuk okozott sérelmek mélysége. Mintha kihúztuk volna a keserű tapasztalatok méregfogát. Egymás legbelső indítékainak megértése az elfogadást és a megbocsátást teszi könnyebbé. A teljes és legnehezebb elfogadáshoz hozzátartozik annak a belátása is, hogy a házastársunk nem egy mágikus szülőfigura, aki felelős a mi boldogságunkért, hanem egy hozzánk hasonló esendő ember, aki támogatásra és szeretetre szorul. Miért ne adhatnánk meg neki végre ezt a szeretetet és segítséget?

És van egy másik kérdés is.

Miért egyszerűbb sértetten hallgatásba burkolózni, mint szembenézni egy konfliktussal, és elmondani, amit szeretnénk? És miért egyszerűbb a másikat sér-

tegetni egy veszekedés során, mint figyelmesen meghallgatni, és komolyan venni, amit mondani akar?

Ennek oka a tudattalanunkban raktározott nagy erejű érzelmeinkben van.

Ezek bénítanak meg vagy változtatnak mindenre elszánt harcosná még egy vélt személyes támadás esetén is. Olyan hatalmas erővel törhetnek elő, mint ha az életünk forogna veszélyben, s gyakran lehetetlenné teszik a hatékony kommunikációt. Szó szerint háborúvá változtathatják a legkisebb konfliktushelyzeteket is.

A boldogtalanság vonzása

A tudatos kapcsolatépítés minden házaspár számára lehetséges, ha akarja. Hosszú időt és elszánt munkát kíván mindkét fél részéről. Olyan feladat, mintha egy kocsit egy mély kerékvágásból át kellene rakni egy újba. A

régi kerékvágás nagy erővel vezeti a kerekeket, és ha sikerül is átmenni a járművet az újba – mivel az még nem vésődött mélyen a földbe – a kocsink könnyen visszaugrik a régibe. Az ismétlődő kudarcok láttán sokan feladják. Az is kísérti őket, hogy a régi – ha nem is a legideálisabb – legalább megszokott. A megszokottból való kilépés igényli a legnagyobb elszántságot és bátorságot. A legtöbb ön- és kapcsolatváltoztatási kísérlet az elszántság hiánya miatt bukik meg. Nagyon sok pár inkább vállal egy boldogtalan életet, mint hogy hajlandó legyen változtatni a már ismerős és bejáratott reakcióin. Ha csak a saját életüket tennék boldogtalaná, akkor azt mondhatnánk, hogy az ő bajuk. De mivel sajnos a gyermekeiknek is észrevétlenül továbbadják a boldogtalanság receptjét, ezért felelősek a lustaságukért. Sokszor elegendő, ha az egyik fél módosít a kommunikációján. A változtatás szerencsére magával sodorja a másikat is, hiszen egy új „végszóra” nem lehet a régi folytatással válaszolni.

Népszerű konfliktuskezelési zsákutca

Hogy melyek azok a konfliktuskezelési módszerek, amelyek nem vezetnek eredményre, azt egy tipikus hétköznapi tanmesén keresztül mutatjuk be.

Képzeljünk el egy házaspárt, akivel először történik meg az alábbi szituáció. A hajszolt nap után hazamegy a férj, alig várja, hogy végre csend legyen körülötte, le roskad a fotelbe, és elmerül az újságjában. A felesége is fáradt, alig bírta kihúzni estig a gyerekekkel és a házimunkával, és nagyon várja, hogy végre együtt legyenek, beszélgessenek. Nagyon bántja, szinte sérti, hogy a férfi alig vesz tudomást róla. Elhagyottnak érzi magát. Ráadásul igazságtalannak is tartja, hogy még este is egyedül kell bajlódnia a gyerekekkel. És csalódott is, mert akit nagyon várt, az nem viszonzta az érzelmeit. Ezek a gondolatok nem fogalmazódnak meg benne, csak nagy elkeseredés és harag tölti el.

A házaspár konfliktushelyzetbe került, mert az adott pillanatban eltértek az igényeik. A konfliktusról azonban most még csak a feleség tud. Mit fog tenni ez az asszony? Sokféle változat lehetséges, vegyük sorra őket.

A passzív

Ha a fél a vitától vagy szeretetből nem akarja kirobbantani a nyílt összeütközést, akkor hallgatni fog. De a hallgatástól nem múlik el a haragja. Sőt még növekszik is, mert egyedül maradván még jobban belelovallja magát a sérelmébe.

Amikor a férje végre abbahagyja az újságolvasást, és jókedvűen közeledne a feleségéhez, akkor az asszony – a férfi számára érthetetlenül – ingerültnek látszik, kerüli a tekintetét, és alig szól a hozzá. A férj úgy érzi, hogy igazságtalannul büntetik valami megfoghatatlan bűn miatt, és arculcsapásként éli meg a közeledésére

adott elutasítást. Ezek a gondolatok nem fogalmazódnak meg benne, csak keserű haragot érez. Most már ő is tudja, hogy konfliktus van, de nem tudja, hogy miért. Hiszen nem bántott senkit, és más rosszat sem cselekedett. Mit tegyen?

Ha ő sem szereti a nyílt összeütközést, akkor ő sem szól a megbántottságáról. Próbál úgy tenni, mintha mi sem történt volna, persze nem tud, emiatt beszélgetni sem tudnak, végül a feszült légkörből visszamenekül az újságjához vagy bekapcsolja a tévét. A feleség ettől még dühösebb lesz, és még inkább nem szól semmit, a férje pedig még inkább menekül a közelébből.

Nincs közöttük nyílt konfliktus, de nincs kiengesztelődés sem. És csak sejteni tudják, hogy a másiknak mi a baja, ezért változtatni sem tudnak a viselkedésükön. Az elfojtott harag pedig – ha helyzetről helyzetre csak gyűlik – hosszú évek alatt elidegeníti őket egymástól, és megöli a szeretetet. A konfliktusok állandó elkerülése a házasságban nagyon veszélyes stratégia.

Az agresszív

Vegyünk egy másik problémakezelési módszert. Ha a feleség harcosabb természetű – ami a szívében, az a száján – akkor a lelkében kavargó keserű érzéseket azonnal a férje nyakába zúdítja hangos szemrehányás formájában. A célját azonban – hogy meghallgassák – nem fogja elérni, mert a támadás hatására a férje nem odafigyelni, hanem védekezni fog: az ő stratégiájától függetlenül vagy hallgatással, vagy viszonttámadással. A veszekedések pedig nagyon gyakran ajtóbecsapásos megsértődésekkel végződnek, ahol szintén befagy a kommunikáció, és a probléma megoldatlan marad. A konfliktusok agresszív kezelése tehát azért nem vezet eredményre, mert a felek védekezéséhez, és nem a megoldáshoz vezet.

Kommunikáljunk tudatosan

A konfliktusok hatékony rendezéséhez vállalnunk kell a tudatosságot, és nem cselekedhetünk a legelső indulatunk sodrása szerint. Végig kell gondolnunk néhány dolgot, mielőtt lépniünk.

Az érzelmek

Legelőször is kavargó indulatainkban kell rendet tennünk, azaz tudatosítanunk, hogy mit is érzünk egy helyzetben. Nem is gondoljuk, hogy milyen nehéz ez a feladat. Gyakran esünk abba a hibába, hogy a saját érzelmeink megnevezése helyett a másik bűneit soroljuk fel. Például: „megbántott, figyelmetlen volt, érzéketlen, csalódást okozott” stb. Érzelmeink megfogalmazása csak egyes szám első személyben történhet! Ha nem így tesszük, akkor váddá és támadássá alakul! Fenti példákra visszatérve a feleségnek fel kell ismernie, hogy milyen érzések bújnak meg a haragja mö-

gött. Tegyük fel, hogy leginkább erős csalódottságot élt át, és emiatt érzett haragot.

A belső igények

Ha érzelmeinket tudatosítottuk, akkor meg kell keresnünk magunkban, hogy milyen igényünk, elvárásunk okozza őket. Mert az csak a látszat, hogy közvetlenül a másik viselkedése a ludas. Talán mindnyájan belát-

A kérés

Ha ezek az információk eljutottak a másikhoz, akkor megfogalmazhatjuk a kérésünket is. A házastársak sokszor nem kérnek egymástól. Egyrészt azért, mert azt képzelik (elvárják), hogy a másik mindig tudja, hogy mit szeretnének. Ez megint egy gyerekes elképzelés a gondviselők és házastársak mindenhatóságáról. A házastárs nem gondolatolvasó, és nem tudja

juk, hogy egy újságolvasás önmagában nem válthat ki ekkora csalódást. És a példabeli férj joggal állíthatja, hogy nem tett semmi olyat, amivel csalódást okozhatott volna. A feleségnek rá kell jönnie, hogy azért csalódott, mert elvárta a férjétől, hogy a szabadidejét vele töltse.

A helyzet

Ha ez a két dolog tisztázódott bennünk, akkor az érzelmeinket érdemes megosztanunk pillanatnyi „ellenfelünkkel”. De nem mindegy, hogy hogyan. Legelőször is pontosan el kell mondanunk, hogy párunk melyik viselkedésével van gondunk. Heves viták közben néha nem is tudják, hogy min veszekszenek, csak a támadásra és a védekezésre koncentrálnak. A mosolyszünetes hallgatások esetén meg esetleg végképp nem tudja a „bűnös”, hogy mit vétett.

A megfogalmazás

Ha már közöltük, hogy melyik szituáció bánt minket, akkor kimondhatjuk, hogy mit élünk át ezzel kapcsolatban. Ha nem bántó indulattal mondjuk ki a keserűségünket, akkor nagy eséllyel oda fog figyelni rá a másik ember. És el kell mondanunk azt a belső igényünket is, ami miatt ez az érzelmek feltört belőlünk. Ez segíti őt abban, hogy megértse minket.

minden pillanatban, hogy mi mire vágyunk. Meg kell mondani neki, hogy mit szeretnénk, azaz kérni kell. A kérésekkel az a baj, hogy könnyen átcsúsznak követelésbe. A követelés elveszi a partner szabadságát, és kényszeríteni akar. Néha csak egy hangszín árulja el, de máris védekezést vált ki a másikban. Ha őszintén kérünk, akkor vállaljuk azt is, hogy elviseljük, ha a kérésünk nem teljesül akkor és úgy, ahogyan szeretnénk.

A fenti elvek ismeretében az olvasóra bízunk a tanmese befejezését. És saját konfliktusos élethelyzetünk az átgondolását és újrafogalmazását is. Annyit elárulunk, hogy a legközelebbi hasonló esetben a feleség már meg sem haragudott.

A pszichológusokat gyakran éri az a vád, hogy az érzelmeink gátlástalan kiélésére buzdítják az embereket. A jó pszichológus az érzelmeinknek nem a kiélésére, hanem tudatos kezelésére tanít. Ehhez pedig az szükséges, hogy a bennünk keletkező érzéseket (jókat és rosszakat) ne tagadjuk, ne fojtsuk el, mert ettől nem tűnnek el, hanem alattomosan és kontroll nélkül működnek tovább. Az érzelmeinkkel bátran szembe kell néznünk, mert csak így vehetjük fel velük a harcot.

(folytatjuk)

Somogyiné Dr. Petik Krisztina

Ebben az évben a VEK® közösség kapta a feladatot, hogy szervezze meg az Effeta-hétségét. A megtiszteltetés mellett óriási munkát is jelentett ez, hiszen 150-200 résztvevő három napját kellett percre pontosan megtervezni, és építő tartalommal megtölteni. Ezért katekétánk, Kató Csaba és a hétség házigazdája, Meszéna Erzsébet és Dabóczi Márta vezetésével már nyáron elkezdtek a felkészülést.

A hétség mottója Taruszi Pál híres mondata volt, ami a damaszkuszi úton hangzott el. Az apostol lett a kísérlőnk is; az ő életével vont párhuzamokra fűztük fel a hétség gondolatait. A kapcsolódási pontokat hidak-

zók beszélgetett – nem mással, mint Pállal, illetve magyar hangjával, Ipoly atyával. Az apostol mesélt nekünk a megtérése előtti lelkes törvénytiszteletről, arról az intenzív élményről, amelyben Krisztussal találkozott, de a kedvenc közösségeiről és a lovaglás szeretetéről is hallhattunk.

A szombat délelőtti fakultációk keretében lehetett beszélgetni, alkotni, játszani és elmélyülve imádkozni. De mindegyikben közös volt, hogy a programok a felsorolt hidak mentén közelebb vittek az Atyához, illetve segítettek felismerni azokat a területeinket, amelyek fejlődésre szorulnak. Szombat délután a közös

Híd Esztergom és Damaszkusz között

Ki vagy, Uram? Erre a kérdésre kerestük a választ az ifjúság nagybőjti lelki hétségén, az Effetán. Exkluzív sztárvendégként Szent Pált köszönthettük

A szerző a Vekker közösség tagja. 2014-ben a Szent Imre Gimnáziumban végzett. A Szent István Konzervatórium ének szakos növendéke, a Felső-Krisztinavárosi Plébánia gitáros együttesében énekel. A zene mellett fontos számára az írás; többek között a fidelio.hu kulturális portál számára készít interjúkat.

nak nevezük el. Ilyen híd volt Pál és a mi életünk között a helyes motiváció megtalálásának fontossága, a szabadságunkat korlátozó külső-belső tényezők kérdése, a megállásra való képesség a rohanó életben, a hit és a minket körülvevő világ, kultúra feszültsége, és a küldetésünk felismerésében rejlő erő – hogy csak néhány példát említsek.

Ahogy a készülődés során jobban megismertük Pált, egyre inkább a barátunkká vált. Felfedeztük és megosztottuk egymással a közös pontokat az ő és a saját tapasztalataink között. Kísérlőnk a hétség résztvevőivel is törekedett a baráti kapcsolat kiépítésére – olyannyira, hogy még facebookon is bejelölt minket. Az Effetára pedig szintén velünk együtt, ha nem még hamarabb érkezett, február utolsó hétségén, az esztergomi Szent Adalbert Központba.

Az együtt töltött közel három nap változatos lehetőségeket kínált saját válaszuk keresgéléséhez a mottó-kérdésre. Ahogy az már szokássá vált, az ifjúsági közösségekből kiválasztott előadók gondolatai segítettek a résztvevőket a hétség során; ezúttal a motiváció, a korlátok és a szabadság, illetve a küldetés volt a téma. Az eddigi évekhez képest újdonság volt a negyedik, interjú-jellegű előadás. Ennek keretében három kérde-

sportolást követte a hétség egyik legfontosabb időszak, a *csend*. A szavak nélkül eltöltött másfél órát számos módon kihasználhattuk. Hat atya érkezett hozzánk gyóntatni. A kreatív szobában rajzolni, festeni, írni lehetett, a máltai imakörben a Szentírás segítségével imádkozni, de volt, aki a kápolnában beszélgetett az Úrral vagy sétált a kertben. Aki mindenképp szerette volna megosztani valakivel, ami benne van, megtalálhatta a katekétákat és az erre kijelölt néhány résztvevőt.

Az Effetára az esti szentmise tette fel a koronát. Fontos még megemlíteni, hogy vasárnap délelőtt zajlott a Pisztrángokból lett STÉG közösség bérnyújtásra felkészítő szertartása.

Amikor a hétség utáni napokban találkoztam az egyik résztvevővel, ragyogott az arca és fülig ért a szája. Ahogy Csaba mondta a felkészülés során: ha csak egyetlen ember van, aki a mi munkánk eredményeképpen közelebb kerül Istenhez, már megtért a befektetett energia. És azt hiszem, sokszorosan megtért.

Gerencsér Anna

Huszonnyolc évvel ezelőtt egy utcasarkon lettem hitoktató. A legnagyobb fiunk, Peti 5 éves volt, Ágostházy Mária és Östör Zsuzsa hittan órákat kezdtek el 5 éves gyerekeknek. Olyan jól csinálták, hogy a következő alkalommal mindenki elküldte a kisebb gyereket, mi is az akkor 3 éves Esztit. Ez hirtelen sok is lett, meg nagy különbség van 3 és 5 éves kisgyerekek között. A Ménesi út és a Bakator utca sarkán leszólítottak, hogy inkább ne hozzam a kisebbet. Hirtelen átvillant rajtam, hogy de rossz lelkesen hittanra szívető kicsiknek azt mondani: ne gyere! Azt találtam

Lépésről lépésre

KATEKÉTÁK BEMUTATKOZÁSA

mondani, hogy én elvállalom a kicsiket. Amíg ők a Ménesi úti Emmausz kápolnában a „nagyokkal” foglalkoznak, addig én a lakásunkon, néhány házzal arrébb hittanozom velük. Így kezdődött...

Aztán a Gondviselés titokzatos útjain 1990-ben Lustiger bíboros látogatott a Szent Imrébe, egy ebéd alkalmával titkára Pierre d'Ornellas atya (jelenleg Rennes érseke) mellé ültettek, hogy csevegjek vele franciául. Ebből a találkozásból lett az a meghívás Franciaországba, Venasque-ba, az Életadó Boldogasszony Intézetbe, ahová először egyedül, majd több éven át egész busznyai magyar hitoktatóval mehettem hitoktatói szemináriumon részt venni. Noelle le Duc karmelita szerzetes dolgozta ki azt a Szentlelkes, Máriás, szemlélődő és szemléltető módszert a legkisebkeknek alapozó hit-tanként, amely lépésről lépésre vezeti el a gyerekeket egy bensőséges kapcsolatra Istennel.

Egyik útra a Szent Gellért Óvoda akkori vezetői is eljöttek és ott, Venasque-ban megkértek, elvállalnám-e a hitoktatást ezzel a módszerrel az óvodában. Ez egybeesett azzal, hogy felfedeztem, hogy a hatodik gyermekünket, Balázst várom. Férjem segítségével, örömmel elvállaltam. Ma is ott tanítok, azóta felnőtt egy generáció, megrendülök, amikor esküvőkön, babakocsit tolvá vagy az óvodában gyakoronkoskodó kis óvónéni mondják: én is a hittanosod voltam!

A „tananyag” évről évre ugyanaz és mégsem az. Én magam is mindig újat fedezek fel a gyerekek, a szemléltető és a Szentlélek által. Köszönöm, hogy tanítva tanulok és még most is hittanos lehetek!

Csillag Éva

Huszonöt éves vagyok, s 10 éve annak, hogy elkezdtem katekézisére járni. A plébániai ifjúság élettel teli, nyitott-szívű fiataljai között hamar otthon éreztem magam. A közösségiség és egység magával ragadó légkörét tapasztalhattam meg itt, ahol nekem is helyem van: ahol önmagam lehetek. A keresztény élet itt vált számomra igazán vonzó, boldogító valósággá. Olyannyira, hogy úgy határoztam: katekétaként akarom megosztani másokkal mindazt, amit itt átélhettem, hogy ezáltal mind többen Istenre találhassanak.

Néhány éve már – ugyan még csak részmunkaidőben – a plébánián valóban katekétaként szolgálhatok. Mind-egyik ide tartozó általános iskolában (Ádám Jenő, Bocskai, Gárdonyi) vannak felsős csoportjaim, valamint a plébánián hozzám járnak az ötödikesek, s nagy öröömre két, létszámban szépen gyarapodó ifjúsági csoportom is van.

A katekéziseimen arra törekszem, hogy kialakuljon egy ítéletmentes, elfogadó légkör, amiben mindenki szívesen szólal meg, s fontosnak érezheti magát. Nem könnyű ezt ma megteremteni. A gyerekek, fiatalok feszültek, s a külső világ ingergazdagsága túl nagy kísértést jelent számukra. Az élménybőség nem enged megállni. Mert csendben lenni, lenyugodni, egymásra és befelé figyelni, mélyre menni, s imádkozni nehéz, míg például internetezgetni, filmeket nézegetni, vásárolgatni pedig oly könnyű és élvezetes. Csend nélkül azonban hogyan fogjuk meghallani, amikor bennünk szelíden és halkán kopogtat az Isten?

Péceli Gábor

Kedves, jó testvérek! El nem tudjátok képzelni, milyen öröm az, hogy itt lehetek köztetek, ebben a szép templomban. Két nap múlva belelépek a 100. életévembe. Ti is tudjátok, hogy ebben a 99 évben annyi minden csúnya dolog történt, s persze jó is. Most csak a jóra szeretnék emlékezni. A legjobbra, arra a 36 évre, amit itt tölthettem a Plébánián.

Egy szó, mint 100

PLACID ATYA SZÜLETÉSNAPI GONDOLATAI / 2015. DECEMBER 20.

1916-ban született, középiskolai tanulmányait a budapesti Bencés Gimnáziumban végezte. Pannonhalmán teológiát, a müncheni Lajos Miksa Egyetemen német nyelvet tanult, majd Magyarországon magyar-német bölcsélet szakos tanári oklevelet és doktorátust szerzett 1939-ben. Ugyanezen évben szentelték pappá. A bencés szerzetest a szovjet katonai bíróság – koholt vádak alapján – a Gulágra internálta. 1955-ben térhetett haza. Papi tevékenységet nyilvánosan nem folytathatott, fizikai munkásként dolgozott, végül, a hetvenes évek közepétől, lelkész a Budai Ciszterci Szent Imre Plébánián. Jelen írása a 2015. decemberében elmondott homíliájának nyomtatott változata.

Azt hiszem, mindenki emlékszik rá, hogy böcsülettel megtettem a magamét, amit csak tudtam. A prédikációkra mindig pontosan készültem, ennek bizonyítéka, hogy a polcomon 47 kötet, kétszáz lapos jegyzetet őrzök, ami gyorsírással rögzíti az összes homíliám, előadásom, katekézisésem. Engedjétek meg, hogy az első kötetet kinyissam és megnézzem, hogy miről beszéltem itt legelőször, 38 évvel ezelőtt.

Azzal kezdtem, hogy 10 éves szovjet rabságom alatt rengeteg emberrel találkoztam a Gulág rabtelepein: hívővel, hitetlennel, ateistával, mohamedánnal, még sintoista japánokkal is. Amikor megtudták, hogy katolikus pap vagyok, nemegyszer kérdezték meg, hogy mi is a katolikus vallás. Nem volt könnyű magyarázni különböző nyelven, kézzel-lábbal, mindig másképp, ahogyan sikerült.

Az a legsikeresebbnek a következő magyarázatot tartottam. A katolikus vallás nem emberi találmány. Azt nem az emberek csinálták, hanem a Teremtő hatalom. Amikor a világmindenség kibontakozott és elérte a csúcát – a csúcsteljesítmény az ember – amiben már nemcsak élettelen tárgy, élő tárgy, hanem szellemiség is volt, nemcsak az anyag, hanem szellem, ezért van legközelebb a tiszta szellemi Teremtő a hatalomhoz.

És most jön a csoda. Ennek a Teremtő hatalomnak volt egy ötlete. Megszerette az embert, megszerette az emberiséget, gyermekévé fogadta. Egy csodálatos Édenkertet produkált neki, ahol megvolt mindene, nem ismerte a szenvedést, sem a halált, egyszerűen átment az örökkévalóságba, mert az örökkévalósággal is megajándékozta. De a Teremtő hatalom tudta jól, hogy ezt el kell fogadnia az ember értelmének és akaratá-

nak. Mert a szellem ilyen szempontból szabad. Pont itt volt a baj. A legelső ember, ott, az Édenkert boldogságában, szembeszállt Istenével, megszegte az Édenkert parancsait, elveszítette az Édenkertet, elveszítette az örökkévalóságot, beleszorult ebbe a földbe, és maga a Teremtő Isten is tudta, hogy ebből a gödörből a saját erejéből nem tud kiemelkedni.

Most jött a másik csodálatos ötlete. Saját fiát küldte emberként, Jézus Krisztus személyében, hogy megtanítson minket arra, hogyan kell élni. Békésen, harmonikusan, szeretettel, megbocsátással, áldozathozattal, kötelességteljesítéssel. Erről beszélt ez a vándorprédikátor, Jézus Krisztus.

Sokan hallgatták, sokan meg is tartották. De a legtöbbje nem fogadta el. Akkor Jézus Krisztus úgy döntött, hogy a mérhetetlen szenvedéssel járó keresztfán az életét adja azért, hogy megoldja az emberiség tragédiáját.

És még két csodálatos ajándékot adott neki. Húsvét vasárnap estéjén az apostoloknak azt mondta, akinek megbocsátjátok bűneit, az égben is bocsánatot nyer: ez a szentgyónás szentsége. Az utolsó vacsorán pedig, az utolsó vacsora kenyérével és borával azt mondta: ez az én testem, ez az én vérem. Cselekedjétek ti is, mint én, egyétek és igyátok: ez a szentáldozás.

Nos, testvéreim, hát ez a keresztyénység lényege. Élni Jézus tanítása szerint, újjászületni mindig a szentgyónásban, és erőt nyerni abból, hogy magával az Istenrel táplálkozhatok a szentáldozásban.

Ez volt az első prédikációm témája, és engedjétek meg, hogy egyetlen gondolatot fűzzek ehhez. Ti is keresztyének vagytok, én is keresztyén vagyok. Ha megpróbáljuk így élni a keresztyénységünket, akkor – bár nem merem mondani, hogy eljöhettek ide még egyszer, hiszen öreg vagyok – de azt sziklaszilárdan garantálom, hogy odafönt találkozunk. Testvéreim! A viszontlátásra! Deo gratias! Alleluja!

Olofsson Placid OSB.

Közeledett a vég. A katonák – közben egy-két durva viccet, megjegyzést megeresztve – kegyetlen profizmussal tették a dolgukat, aztán kikockázták egymás közt a názáreti szédelő ruhadarabjait. A nagyérdemű báméskodók rutinszerűen ácsorogtak, tébláboltak, köpködtek és várták a performance újabb fordulatait. A gyűlölködő, féltékeny és sunyi farizeusok örvendeztek az izgága, de agyafúrt és szemtelen bajkeverő csúfos végzetén. A főtanács reprezentánsai

dett. Kurtán-furcsán végződött azzal, hogy a kelleténél talán egy kicsit jobban megvert, középre „keresztelt” népbolondító túl hamar kiszenvedett és nem volt elég látványos a haláltusája. Mindössze néha mondott valamit. Egyszer mintha „szóba elegyedett volna az átkozódó rablóval, aztán inni kért, utóbb mintha Illés prófétát idézte volna, vagy talán egyenest Istenhez fohászzkodott. A kicsit odébb kitartóan álldogáló, összetört asszonyhoz, meg egy megilletődött ifjonchoz is

A harminc ezüsten túl

M E R T N E M T U D J Á K , M I T C S E L E K S Z E N E K (L U K Á C S 2 3 , 3 4)

diadallal mérlegelték egy kínos közzjáték kedvező megoldásának pozitív következményeit: moshatta az a bolond római a piszkos kezét, azért a felelősséget csak el kellett vállalnia. Akkor is, ha ennek az ára – a 30 ezüsten túl – annak a gyilkosnak, Barrabásnak a szabadlábra helyezése volt. Sebaj, majd a nyomába küldünk néhány szikkárius kidónt (késes orgyilkos kivégzött), azok elvágják a torkát. És helyreáll a rend. A lényeg, hogy ezt a veszedelmes futóbolond Jézust sikerült hidgegre tenni. És pont a Szabadulás emlékestjén. Vége az előadásnak, függöny le.

Méghogy király? Pláne a mi királyunk? Nevetséges. És ami tényleg vérlázító; méghogy Isten fia? Ez blaszfémia és a nép minden reménységének megcsúfolása! Ha pedig mégis Isten lenne, úgysem lehetett volna keresztre húzni, az biztos! Csodái? Vásári szemfényvesztés az egész, meg a rajongók hallucinációi.

Néhányan – amikor a kereszt már állt – hallottak tőle olyasmit, hogy „*Atyám bocsáss meg nekik, hisz nem tudják mit tesznek*”, de ezt ép elméjű ember fel nem foghatta. Hiszen mindössze annyi történt, ami akkor tájt sűrűn előfordult. Néhány gazembert, ámokfutó zelóta lázadót, vagy a sivatagból szalajtott, önjelölt és megveszekedett álprófétát végeztek ki, jól megérdemelt okkal. Most is ott lógtak tetemeik néhány keresztrel odébb. Így van ez jól. Majd pont ilyenekkel kelljen bajlódniuk, miközben nyakunkon a rómaiak; adóztatnak, pöffeszkednek, fenyegetnek.

Aztán az egész mutatvány valahogy felemásra sikere-

mintha beszélt volna, végül pedig váratlanul és – meglepetésre – eléggé hallhatóan annyit mondott: „*beteljesedett*.” Ebből nem sokat lehetett érteni, de ezt követően viszont megindult a világ, ijesztően besötétedett, óriási vihar támadt és megindult a föld. Még a nagytemplom is komolyan megsérült és sokan szellemeket véltek előbújni látni az olajfák-hegyi sírokból. Olyan ijedség támadt, hogy még a rettenthetetlen hírű, kőarcú Longinus centurio is „istenkedni” kezdett.

Aztán mindez elmúlt. A két ganxstát még át kellett segíteni a Seólba, de a Jézus nevű tényleg halott volt. El is temették egy barlangban. Majd megtartották a szokásos húsvéti ünnepséget és szertartásokat az egyiptomi szabadulás emlékére. És, bár sokan reménykedtek benne, nem fordult különösebben jóra az istenadta nép dolga. Sőt. Egy emberöltő múltán megpróbálták fegyverrel megoldani, de a végén a templom is odalett. Ám voltak egyesek, egyre többen, akik nem felejtették el azt a néhány napot, és olyasmit kezdtek rebesgetni, hogy a kivégzett názáreti előkerült, néhányszor szólt még az embereihez, majd tényleg eltűnt. Az övéi viszont váltig állítják, hogy itt maradt velük. És ismételtén ezt a húsvét-dolgot hangsúlyozzák.

Állítólag van, akinek bejött.

Párdányi Miklós

Írásunk szerzője 1963-ban, a József Attila Gimnáziumban érettségizett, majd a következő évtizedben ezen intézmény tanára lett. 1992-től 2012-ig igazgató, e minőségében tanúja és segítője a „rendszer váltás” éveinek. A Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztje polgári tagozata kitüntetés birtokosa. Négy gyermek édesapja, felesége szintén pedagógus.

Okos Fülöp, kasztília királya 1570-ben jegyezte el Habsburg Anna magyar és cseh királyi hercegnőt. A fényes és népes esküvői menet ünnepélyesen hömpölygött keresztül Európán a menyasszonnyal Madrid felé. Az érintett területek képviselői ajándékkal kedveskedtek a leendő királynénak, így történt, hogy valamely város előjárója egy elegáns készlet se-lyemharisnyával készült. A szertartásmester azonban visszautasította a szándékot, jelezvén, hogy *a királynőnek nincs lába*. A kor szigorú etikettje szerint ugyanis bizonyos dolgokról nem illett szólni. A magas rangú hölgyek deréktól bokáig e tiltott zónába tartoztak.

Politikailag inkorrekt

K A P U , O L D A L S Ó S Z Á R N Y A K K A L

Írásunk szerzője 1979-ben csatlakozott a temp-lom muzsikás közösség-hez. Karnagy, kántor; szívügye a szép régi egy-házi ének és a történelmi Magyarország liturgikus muzsikájának gondozása, közreadása. Felesége pe-dagógus, három lányuk-kal a Szentimreváros la-kói.

A nyelvtörténész számára gazdag lelőhely a különböző történelmi korok, földrajzi tájak nyelvi fordulatainak feltérképezése. A szavak használata gyakran azt is jel-zi, hogy mely kifejezésekhez milyen fokú társadalmi elvárás tartozik, vagyis az évek múlásával egy-egy ide-ológia maga alá gyűri-e a szóhasználat szabadságát. Egy falusi multság – előrehaladott állapotában – megtűri bizonyos hangulatfestő szavak használatát, ellentétben egy miniszteri ebéddel, ahol e jelzők majd valamennyi eleme kevésbé lenne kívánatos. A görög eredetiben „*jót beszélnek*”, vagyis az eufemizmus jelensége minden időben korlátozta a kifejezés sza-badságát. Ennek erőteljes változata a tabu, amely le-zár egy ösvényt, mert választ a lehetséges szóalakok, sőt a beszéd iránya között, és ideológiai részt kér en-nek meghatározásában.

A fekete kávé

Kosztolányi Dezső, a magyar hangkészlet virtuóza, már a múlt század elején megírta szúrós észrevételeit a *Szépítgetünk* című írásában: „Szépítgettük a szavakat, s a házmestert házfelügyelőnek neveztek, a cselédet háztartási alkalmazottnak, a szolgát személyzetnek”. És ezen idézettel meg is érkeztünk napjaink Kosztolá-nyi terére, mert a tabuk világa sokkal aggasztóbb fo-lyamatra virradt – jelen pillanatban úgy hívják: politi-kai korrektség. Jelen pillanatban, hiszen e jelenség jel-lemzője éppen az agresszív változékonyság: ami egy időpontban helyes, az kis idő múlva szükségképpen vállalhatatlan lesz, éppen azon kényszer által, amely miatt egy előző fogalmat helyettesített. A mind sürge-tőbb vágy a mind korrektebb kifejezés felé időről-idő-re lecseréli egy jobbnak, humánusabbnak, semlege-

sebbnek látszóbbra, és ezzel tabusítja az előzőt. *Feke-tekávét* kérni rasszista gesztus abban az angol vendég-lőben, ahol kizárólag „*tej nélküli kávé*” szolgálnak fel. Ugyancsak e nyelvterületen jelent meg a Biblia fordí-tása a kirekesztő „*mi Atyánk, ki vagy a mennyekben...*” helyett ekképpen: „*mi atyánk és anyánk, kik vagytok a mennyekben...*” fordulattal. Elintézhetnők ezt egy kife-jező kézmozdulattal, de korunk politikai világa, a „he-lyes” szóhasználat liberális meghatározása, és majd-nem teljes médiatámogatása el kell gondolkotasson. Mert a nyelv alapvetően befolyásolja használójának magaviseletét, a jelenségek leírását, és elfoglalja a tár-

sadalmi viselkedéskultúra látványos szeletét. A de-mokratikus berendezkedést hátulról támadja, megha-tározni igyekezték, hogy mit és hogyan szabad ki-mondani. A jelenségek pontos megnevezésének korlá-tozása a hagyományos értékek korlátozásával jár, va-lamint elvágja a dialógus és a feloldás fonalait.

Négercsók

Nigger, néger, fekete, színesbőrű, afro-amerikai – ez a néhány jelző történelmet írt, s pontosan jellemzi, hogy a hangadó zenekar miképp manipulálja az emberi jogi csomag látványelemeit, e jogok megváltoztatásának valós szándéka nélkül. Tom Sawyer kalandjainak poli-tikailag korrekt kiadása nemcsak olvashatatlan, ha-nem megfoszt a szembesítés katarzisztól, amihez a „koszos nigger” még megadta a kihívást.

Hazai vizekre evezve azonos szövedéket találunk: ci-gánypecsenye, cigányút, cigányprímás, cigánykerék, cigánymeggy. E szókapcsolatok feladták a leckét az ál-humanizmus azon hazai bajnokainak, akik megpró-bálták átalakítani a sok évszázados kifejezést. Tanul-ságos fellapozni az elmúlt évek sajtóját, mert pontos hőmérője a gondolatrendőrség mechanizmusának. Az egyik napról a másikra elrendelt *roma* kifejezés még a konzervatív közbeszédet is maga alá gyűrte, ahogy a cigányság bizonyos képviselői is behódoltak. A bekez-dés elején álló szókapcsolatok azonban kínos helyzet-be hozták a nyelvújítókat, s bár a romakarika mosolyt fakasztott, német nyelvterületen pedig a cigánypecse-nye vált szalonképtelenné – a négercsókkal karöltve –, végül maga az érintett kisebbség kezdte el a megkér-dezése nélkül átkeresztelt folyamatot visszafordítani, jelezvén: a cigányok nem kívánnak hivatásos romák

lenni, mert náluk ez nemcsak szóalak kérdése, hanem a népcsoporton belüli megkülönböztetés egyik módja. A politikailag korrekt beszédmod, a szórenden túl, felvet még egy nyilvánvaló tény: általánosságban nem az érintett csoport, osztály, rassz az, amelyik megpróbálja kihordani az újbeszéd látványelemeit. Az igény mindig kívülről, a partvonalról érkezik: nem a négerrek, nem a cigányok, hanem senki által nem választott jogvédők, igazságtulajdonosok tolokodnak az általuk felállított sor elejére. Az a munkavállaló, akit higiéniai asszisztens néven vettek állományba, bizony, ennek ellenére, vécét fog tisztítani. A desk manager portás lesz, a háztartási alkalmazott pedig főz-mos-takarít napról-napra, a köztisztaságért felelős kocsikísérő pedig kukásemberként kap fizetést, valamint a politikailag korrekt mesekönyvben a bárány is kergetheti a farkast, de a végeredmény az évszázados tapasztalat szerint alakul majd. A szógyártás hamis és álságos, leginkább az érintettek számára az, mert olyan tevékenységet szépít fel, amiért a munkás valóban megdolgozik. Ezen erőfeszítéssel, a gyakorta kellemetlen avagy nehéz fizikai munkával nem szembesíti a társadalmat, elmosza az önértékelés részecskéit. Ahogy a néger vagy a cigány hétköznapiak őszinte valóságával sem. Mert megváltozik-e az a dolog, amelynek csak a nevét változtatjuk meg? – ez a minősített kérdés.

Kapu, oldalsó szárnyakkal

Elérkeztünk a politikai diskurzus talán legzavarosabb pontjához, amelynek szóhasználata nemcsak a maszatos korrektség lakmuszpapírja, hanem szóhasználata már önmagában minősít, besorol, felcímkéz. Azon embertársam, aki következetesen menekültekről beszél, semmiben sem ért egyet a gazdasági bevándorló definíciójával. Ez a tudat meghatározza a létet, átjárás nincs, és bármelyik idióma birtokosa meg van győződve arról, hogy a másik még további aljasságra is képes. A migráns kifejezés sem lett közös nevező, legfeljebb a legkisebb rossz a megvetés tapintható mezsgyéjén. Kapuk, oldalsó szárnyakkal – e betűsor számomra az origó: egy kisvárosi képviselő szájából sajnálatos nyelvi lelemény, de a magashegyi politikában az alacsony szürkeállomány, a kicsinyes megfelelési kényszer és a hazug tényállás zsákutcája. Vagyis a teljes alkalmatlanság mutatója. Párban egy szakállas nő felértékelésével, aki talán férfi.

Gondolatrendőrség

A politikai korrektség mellékterméke az öncenzúra. Ez tartalmában nem különbözik a közép-európai államokban egykor ismert cenzúrától; az eltérés csak a kinduló személyben látványos, az előző esetben „ők”, az utóbbiban „mi” állítunk korlátokat önmagunk elé, önmagunknak. A felvilágosult, európai rendőrség nem tesz célzást az elkövető etnikumára, bőrszínére, ter-

metére, nemzetiségére. Remek fordulat. Azonosítsuk tehát a Hortobágyi húsos palacsintát a nélkül, hogy használnánk a hús és a palacsinta kifejezéseket valamint a tájegység megjelölését. Hasonlóan bátor az a közszolgálati televízió, amelynek műsoraiban kerülni kell a „bevándorló negyed”, és a „külváros” kifejezést, e helyett a „magas munkanélküliséggel és alacsony választói részvétellel jellemezhető terület” összetétel lehet korrekt. Ezt a kétségbeesést nevezte George Orwell gondolatrendőrségnek.

Védett emberek

Az Egyesült Államok egyre több egyetemén kötelező kialakítani olyan, jól láthatóan jelzett közösségi tereket, amelyekben a campus hallgatói bizonyosan lehetnek abban, hogy semmilyen konfliktus, vélt vagy valós verbális vagy fizikai agresszió, kulturális, etnikai, szociológiai, érzelmi sérülés nem éri őket. Erős a nyomás az intézmények vezetői felé és hatékony a fegyver is: mindaz kirekesztő és perbe hívható, aki ezen diákjogot negligálja. Nehéz felmérni e folyamat végét, de a politikai korrektség eme friss szigetei mind a közösség, mind a jellem fejlődése számára fenyegetőek. Mert milyen konfliktuskezelő képességgel lép majd be a felnőttek világába az a diák, akinek évekig semmilyen sérelemmel nem kellett szembesülnie, sőt, ha mégis észlel ilyet, ennek feljelentésére kap bátorítást? Milyen tűrőképességgel rendelkezik majd az a fiatal, akinek belső élete nem ismeri a sebeket? Milyen viselkedési mintát követ majd az, aki sem a kardot, sem a pajzsot nem tanulta meg forgatni? Felnőtt jelmezben, kigyúrt izmokkal, de gyermek lélekkel? Hogyan tanulja meg tisztelni vagy elfogadni a korban, rangban, bölcsességben előtte járókat, akinek a védett zónában még a tanárai sem adhatnak utasítást? Miféle torz állomások ezek az emberi viselkedésminták rögzítésének? Akinek egyetlen haragosa sincs, az sosem állt még ki önmagáért. Akinek egyetlen irigye sincs, az sosem tett le még semmit az asztalra – gondolom én. Ne legyen kétségünk, azon szervezetek, úgynevezett humanisták, amelyek pénzügyi háttérrel, médiaerővel is bírnak, tovább fogják taposni ezt a nyomot, az egyetemi fiatalság számára demagóg, ám vonzó kivétellességtudat pedig futótűzként terjed, és rövid időn belül átrepül az óceánon. Angliai nyelvtanárok egy csoportja, a tanulók személyes integritásának és önbizalmának védelmében a „bukás” kifejezés elkerülésére a „késleltetett siker” szókapcsolatot javasolja. Ezen írás végén hadd szabadjon e kiváló nyelvi leleményt kamatoztatnom: szívből remélem, hogy a fenti írás tárgya és ennek minden részecskéje – már a nem oly távoli jövőben – a késleltetett siker sorára jut.

Csányi Tamás karnagy

vers mindenkinek

Fényes nappal ragyog a kertben. Szikrázó szárnyakon repülnek a madarak, csőrükben tartják a mennyország üzenetét.

Nem is tudom, hol vagyok?...

Talán egy ősi ünnepen, hol ég is víz is egy velem, s mindent elöntve valami időtlen ujjongást hallani.

DENCSIK LÁSZLÓ

Akatona csodálkozva nézte az előtte álló aprócska zsidót. Nem volt benne biztos, hogy jól értette az ajánlatát.

- Minek neked ez a köntös? – kérdezte gyanakodva.

A zsidó két ujjá közé csippentette a ruhát, és szakértően dörzsölgette.

- Tetszik az anyaga.
- Használt – dünnögte a római.
- Tudom – mosolygott a vevő. Nem tette hozzá, pedig azt is tudta, ki viselte korábban.

A katona szívesen megvált volna a köntöstől a kínált áron – maga kockán nyerte társaitól, egy elítélté volt –, de furcsállotta a szokatlan érdeklődést. Persze, itt keleten az emberek lételeme a vásárlás, alkudozás, kereskedés, ügyeskedés; de vajon ez a minden hájjal megkent zsidó mi vonzót találhatott egy ilyen vacak darabon?

- A duplájáért odaadom – mondta végül, mire a zsidó úgy ugrott hátra, mintha skorpió marta volna meg.
- Annyit nem ér! – S már indult is. A katona megjegyezte. Ne menj el, hé! Itt van, vidd! Mutasd a pénzt!

A köntös

NOVELLA

A szerző tanár, író, könyvkiadó. 1989 óta publikál irodalmi és közéleti folyóiratokban, húsznál több kötete, ezernél több írása jelent meg azóta. Számtalan szállal kötődik a Szent Imréhez: a Csigaházás közösség tagja, fiait itt ministrálnak, 2001–2010-ig a *Lépcső* főszerkesztője volt.

Akereskedő odasettenkedett a vékony, magas férfi mellé, aki lehajtott fejjel állt a Betlehembe vezető út mentén, és halkán mormogott maga elé.

- Ott született – szólt egyszerűen a zsidó, és a másikra sandított. A vékony felkapta a fejét, szemében ijedség és csodálkozás. A kereskedő hunyorított – Az Ő imáját mondtad?
- Te is, testvér? – Át akarta ölelni, de a kereskedő elhúzódott.
- Mutatok valamit. – Csomagjai közül előkotorta az öszeszehajtogatott köntöst. Kibontotta, leterítette az útra.
- Az Övé volt – szólt.

A vékony gyanakodva szemlélte.

- A kivégzőskor a római katonák sorsot vetettek rá – folytatta a zsidó. – Egyikük elnyerte. Én tőle vásároltam.
- Boldog lehetsz, hogy a tiéd! – irigykedett a vékony.
- Sokan szeretnék megkapni.
- Elhiszem.
- A tiéd lehet!
- Az enyém? Miért pont az enyém?

A kereskedő nem válaszolt rögtön. Azt nem felelhetette, hogy napok óta nyomoz a keresztények után, buzgó

és vagyonos embert keresve, akinek sokat megér az erekye. Ehelyett csak mosolygott.

- Mert becsülöm a hitedet.

Mennyiért válnál meg tőle?

Kajafás bosszankodva hallgatta a beszámolót. Nem kelőször jutott a fülébe a hír erről a különös alakról, aki holmi csodatévő köntössel szélhámoskodik.

- Azt beszélük – szólt fontoskodva a fiatal pap –, hogy aki csak érinti a ruha szegélyét, az kigyógyul a nyavalyájából. Bélpoklosok, vakok, bénák sereglenek a betlehem-i úthoz.
- Miféle köntös ez? – vakkantotta Kajafás, pedig tudta már.
- Állítólag azé az istenkáromló galileaié volt, akit Pilátus keresztre feszített. Hiszen emlékezhetsz rá.

Kajafás emlékezett.

- Meg kell szerezni azt az átkozott ruhát. Még csak az hiányzik, hogy kultusza legyen belőle a galileainak! Vezessétek elém azt az alakot az ócska vásznával együtt!

A férfit bálványimádónak találta a Főtanács. A köntöst elkobozták tőle, őt pedig kiűzték a városból.

Kajafás magához vette a ruhát, s titokban vékony csíkokra vágta. Ezeket a kis vászondarabokat aztán kendőként árusították a templom előcsarnokában, s a bevétel az egyházhhoz folyt be.

A főpap megnyugodott, hogy az ügyet lezárta, és a názáreti kultuszára újabb, végzetes csapást mért.

Az események azonban a továbbiakban követhetlenné és kezelhetlenné váltak Kajafás számára. Mindazokkal ugyanis, akik hozzájutottak a köntös egy-egy darabjához – anélkül, hogy tudták volna, miféle kendőt viselnek – különös dolgok történtek. Egyikük kigyógyult makacs fájdalmaiból, másikuknak visszatért a rég halottnak hitt gyermeke.

Többen is kutatni kezdték a csodák eredetét, mígnem rádöbbenek, hogy a változások azóta álltak be életükben, amióta a kendőt megvásárolták.

Egy délelőtti szokatlan tömeg gyülekezett Kajafás házában udvarán. Kendőjüket lobogtatták, és a főpappal kívántak beszélni.

- Mit akartok? – mordult rájuk a nagy hatalmú férfiú.
- Miféle kendőt adtál nekünk?

– Igaz-e, hogy valami kivégzett köntöséből készült? – kérdezték, akik alaposabban utánajártak a furcsaságnak.

Kajafás megvetően mosolygott.

– Igaz. Egy istenkáromló elítéltnek a viseltes ruhájából valók ezek a vászondarabok. Ott, a Golgota hegyén feszítették keresztre a római katonák. Eredjetek, hátha megtaláljátok – s gúnyos kacajjal faképnél hagyta őket.

Az emberek azonban megindultak az enyhén lejtős úton a Koponya hegy felé. Körbeállták a kopár sziklát, aztán valamelyikük felkiáltott:

– Keressük meg a sírját! Itt, nem messze temették el.

Ekkorra már legalább ötvenen voltak. Olyanok is, akik közben csatlakoztak hozzájuk.

A kertben sokáig tanácstalanul bolyongtak. Valaki tudta, melyik volt az a sír, amelybe az elítéltet azon a péntek éjszakán fektették. A kőbe vájt, barlangszerű fülke most üresen tátongott.

Azok néhányan, akik elsőként léptek be, kissé csalódottan adtak helyet a többieknek. Ekkor magas, barátságos arcú fiatalember állt meg mellettük, maga is fehérbe öltözött.

– Jézus keresitek? – kérdezte. Akkorra mind odagyűltek. – Menjetek haza! – mondta az idegen. – Ne a halottak között keressétek az élő! Keressétek, és mind rátaláltok!

Ungváry Zsolt

1 %

Szent Imre Alapítvány / Adószám: 19655165-1-43

A *Lépcső* a Plébánia ingyenes folyóirata. Nyomtatása azonban pénzbe kerül. Kérjük a kedves Olvasót, hogy adója 1 %-áról rendelkezzen a Szent Imre Alapítvány javára. Vagy – ha lehetőségei engedik – adományát szívesen fogadjuk. Hogy továbbléphessünk, lépcsőről lépcsőre. Bankszámlaszám: 11711034-20422158 / Köszönjük!

A következő gondolatok egy furcsa, majdnem lehetetlen kísérletet jelentenek a multinacionális tőke és a keresztény pénz fogalmának összehasonlítására. Gondolataim forrása most is XXIII. János pápa „*Pacem in terris*,” valamint II. János Pál „*Centesimus annus*” enciklikája. Ezek a körlevelek a csodálatos szépségű „*Pacem in terris*” alapján egy keresztény szellemű gazdasági rendszer alapvető tételeit határozzák meg. E tételek segítségével próbáltam egy profán, de keresztény gazdasági rendszer egy-két vonását kialakítani. Lényegében csak az volt a célom, hogy jelezzem, ilyen gazdasági rendszer létezik és elképzelhető, csak persze ezt részleteiben szakértő közgazdászoknak kellene kidolgozni.

gi célú használata között. A tőkének az a „nettó nyereség” része, amely túl az egyéni tisztas életvitel biztosításán, többletként jelentkezik a tőkésnél, nem az övé, hanem a szegényeké vagy más szóval a közé. Minden olyan gazdasági rendszer, amelyben ez a két részre való bontás nem valósul meg, torz, sőt „bűnös struktúra”. Ezúttal pedig II. János Pál „*Sollicitudo rei socialis*” (A szociális dolgok aggodalma) enciklikájából idézek: „Minden esetben meg kell bélyegezni az olyan gazdasági, pénzügyi és társadalmi mechanizmust, amely bár emberi akarat irányítja, mégis automatikusan úgy működik, hogy egyesek gazdagságát növeli, míg mások szegénységét fokozza. Ezek a mechanizmusok, melyeket közvetlenül vagy áttételesen a fejlett országok irá-

Globális tőke, vagy keresztény demokrácia?

E L S Ő R É S Z

Írásunk szerzője 1931-ben, régi szegedi polgárcsaládban született. Középiskoláit a szegedi piarista gimnáziumban végezte, de az államosítás miatt állami iskolában érettségizett. A BME Mérnök Karán, 1953-ban, mint hídépítő mérnök diplomázott. 1990-től, nyugdíjazása után kedves érdeklődési területe a természetbölcsélet irányába fordult. 2007-ben az Éghajlat kiadónál jelent meg a *Jelek Istentől* c. könyve, amely a fizika kultúrtörténetével foglalkozó tanulmányai gyűjteménye. E kötet a fizika egy-egy törvényét, egy-egy elméletét vázolja fel, és ismerteti az azokból levonható filozófiai következtetéseket.

Hogy a globális tőke és a keresztény pénz, ill. vagyon közötti kibékíthetetlen ellentétet érzékeljük, idézzük fel pl. Lukács evangéliumából a gazdag ifjú történetét: „Egy előkelő ember megkérdezte tőle: Jó Mester mit kell tennem, hogy elnyerjem az örök életet?... Ismered a parancsokat: ne paráználkodj, ne ölj, ne lopj, hami- san ne tanúskodjál, atyádat és anyádat tiszteljed. Ő kijelentette: Ezeket mind, gyermekkorom óta megtartottam. Ennek hallatára Jézus így felelt: Valami még hiányzik neked. Add el, amid csak van, árát oszd ki a szegényeknek, így kincsed lesz a mennyországban. Aztán jöjj, és kövess engem. E szavakra az ifjú elszomrodott, mert nagyon gazdag volt.”

A kérdés most tehát az, hogy hogyan értelmezhető a gazdag ifjú története a mai világban, illetve egyáltalán értelmezhető-e? Erre a kérdésre a szociális igazságokat hirdető pápai körlevelek egyértelmű igennel válaszolnak. Igen, létezik olyan keresztény gazdasági világrendszer, amely a fenti történetre választ ad. II. János Pál ezzel kapcsolatban a *Centesimus annus* IV. Fejezetében Aquinói Szent Tamást idézi: „Ha azt kérdezzük, miben áll a javak használata, akkor az egyház habozás nélkül azt feleli: ebben az összefüggésben az ember a rajta kívül álló dolgokat nem úgy birtokolja mint a sajátját, hanem mint a közöset... mivel Jézus Krisztus törvénye és ítélete fölötté áll az emberek törvényeinek és ítéleteinek.” Más szavakkal, az Egyház szigorú különbséget tesz a tőke magáncélú és közössé-

nyítanak, sajátos hatásmódjukkal azok érdekeit szolgálják, akik rendelkeznek velük.”

A médiákban, tehát a televíziókban, rádiókban folyamatosan halljuk a szép szövegeket az emberi méltóságról, amely persze kifejezetten keresztény fogalom. Minden ember egyszeri, megismételhetetlen egyéniség, a földön élő hétmilliárd ember között nincs két egyforma képességű. Ezt a lényegében keresztény fogalmat, még a „liberálisok” is elismerik. De ha az egyes embernek joga van méltóságának elismerésére, miért vesztenék el ezt a jogukat az egyes nemzetek, nemzetiségek? Hiszen egy nemzet vagy nemzetiség az azonos nyelvet beszélő, azonos kultúrájú, azonos történelmű emberek szövetsége. Az Európai Egyesült Államok tehát téves, sőt bűnös koncepció, hiszen a benne szereplő nemzetek így elveszítik autonómiájukat, nemzeti méltóságukat, és a szegényebb országok a gazdagok játékszerévé válnak. Európa így egy színtelen, jellegtelen embertömeggé lenne, amelyben nem nemzetek, csak „nyelvterületek” léteznének.

Európa története alapjaiban különbözik az Egyesült Államok történelmétől. Az USA tagállamainak sohasem volt egyéni történelme, hiszen Amerika egy bevándorlókból alakult ország, amelyben az egyes államok szuverenitása minimális, csupán törvénykezésük különbözik kisebb-nagyobb mértékben. Ezzel szemben az európai államok 1500–2000 év óta féltékenyen őrzik egyedi történelmüket, kultúrájukat, egszóval: szu-

renitásukat. Ami tehát Amerikában bevált, jól működik, az Európában nem fog működni, fölösleges utánozni.

A Centesimus annus körlevél második fejezete a „*Napjaink új dolgai felé*” címet viseli. Bár a körlevél 1991-ben íródott, tehát elsősorban az akkor lezajlott „rendszer-változást” kritizálta, megállapításai a mai napig érvényesek. A tőkésvállalatok ún. „nettó nyeresége” azóta is szaporodik, egyes nagyvállalatok elképesztő vagyona tettek szert. Egy-egy „multi” éves költségvetése – amint azt tudjuk – meghaladhatja pl. Magyarország éves költségvetését. Kialakult a globalizáció elmélete,

Bármennyire is szomorú, de a kommunizmus bukása után újra egy torz, igazságtalan világrendszer van kialakulóban, amelyben ismét küzdenünk kell az igazság, szabadság és az emberi méltóság érvényesüléséért. Álljon itt újra egy idézet a Centesimus annus körlevél „*Napjaink új dolgai felé*” fejezetéből:

„Számos nép elveszti a lehetőségét arra, hogy saját sorsáról döntsön, be van zárva egy elnyomó birodalom keretei közé, miközben erőfeszítéseket tesznek annak érdekében, hogy ezeknek a népeknek történelmi tudatát kiirtsák, és évszázados kultúrájukat gyökeresen ki-tépjék. Ennek a tudatos megosztásnak a nyomában

amely hirdeti a „szabad tőkeáramlás, szabad piac és a szabad munkaerő áramlás” elméletét. Ezzel az elvel lehetőséget teremtettek maguknak, hogy külföldi leányvállalatokat alapítsanak, és a nettó nyereséget külföldről is bezsebelhessék. A „szabad piac” pedig arra ad lehetőséget, hogy a gyengébb, szegényebb országok iparát megszüntessék, tönkretegyék. Végül nyilvánvaló, hogy a „szabad munkaerő áramlás” döntően egyirányú, nem az angol vagy német orvosok jönnek hazánkba, hanem a mi orvosaink mennek külföldre. Ez a rendszer az oka annak, hogy ma már a szociális igazságtalanság nem csak az egyes országokon belül, hanem a gazdag és szegény országok között is létezik. Ezzel kettős igazságtalanságról kell beszélnünk: egy belső, országon belüli, és egy külső, a gazdag és szegény országok közötti igazságtalanságról. Ebben a rendszerben a gazdasági hatalom konvertálhatóvá válik politikai hatalommá, és megvalósítható a multinacionális cégek világuralma. A globalizált jövőben csak kétféle embertípus létezhet: gazdag, és szegény ember, mivel a gazdagságnak jogilag nincs határa, az egyes ember vagyona az egekig megnövekedhet.

emberek óriási tömegei kényszerülnek hazájuk elhagyására és erőszakkal máshová űzik őket.” (Érdemes megjegyezni, hogy ezt az enciklikát a pápa 1991-ben adta ki, tehát még nem ismerhette a mai bevándorlási hullámot.)

Tudjuk, hogy az „emberarcú kommunizmus” kialakítására tett kísérletek meghiúsultak. A kérdés most az, hogy megteremthető-e egy humánus, globális gazdasági rendszer vagy erről már le kell mondanunk? Felválthatja-e a globális tőke fogalmát a keresztény pénz fogalma? Amennyiben megvalósul az Európai Egyesült Államok, és a nemzetek eltűnnek, a tőke és szövetségei véglegesen átveszik az uralmat az európai országok fölött. A válasz: nem, már nem valósítható meg. Mégis, az egyház tizenkét szociális körlevele reményt ad arra, hogy a válasz igenlő legyen. Elképzelhető egy olyan „emberarcú gazdasági rendszer”, amelyben a globális tőke uralmát átveszi a keresztény pénz fogalma. De ehhez igazi keresztény szellemiségű államok kellenek. *(folytatjuk)*

Vékes Bertalan

Segítség! című regényét (1926-ban látott napvilágot) részben kedves tartózkodási helyén, ezen a hegyen írta a XX. századi magyar irodalom különös alakja, akinek életműve nemegyszer ma is heves vitákat kelt, pedig írásait kevesen olvassák. Szabó Dezső szerepe vitathatatlan a magyar prózanyelv megújításában, páratlan mestere volt a publicisztikának, és megvesztegethetetlen makacssággal bírálta a mindenkori hatalmon lévőket. Éleslátással fürkészte a ma-

mos szegletében lakott Budapestnek, a legtöbbször azonban Budán keresett lakást. Így például a Gellérthegyen, a Szirtes úton. A mi kerületünkben pedig a Farkasréti temető szomszédságában, a Törösvár utcában és a Lágymányosi utcában.

A Gellérthegy varázsa később is megmaradt. A *Ludas Máttyás Füzetek* 79. számának egyik írását 1942-ben ennek szentelte. „Negyvenhárom éve, hogy sziklás keleti ormán egy csodálkozásra gazdag ifjú kapukat tárt sze-

Makacssággal bírálta a hatalmon lévőket

S Z A B Ó D E Z S Ó , A G E L L É R T H E G Y V Á N D O R A

Cikkünk szerzője művelődéstörténész, a Varsói Egyetem tanára, József Attila-díjas író, 15 önálló könyve látott napvilágot. Az egykori József Attila (most Szent Imre) Gimnáziumban érettségizett 1963-ban, szűkebb hazája a Szentimreváros. Szenvedélye a csavargás az Adriától a Balti-tengerig.

gyarság lehetőségeit, néha tévutakra is kanyarodva. Kitűnő novellák és esszék születtek tollából, nagyszabású regénykonstrukciói kevésbé sikerültek. Meghatározó hatása nélkül érthetetlen az elmúlt század magyar gondolkodástörténete.

Ebben a regényében a keresztény-nemzeti kurzus szellemi életének pamflet formájában elbeszített panorámáját vehetjük szemügyre – az 1920-as évek ismerői egykönnyen fölismerhetik a tudomány, a kultúra korabeli szereplőit. A mű mágikus helye a Gellérthegy, ahol Boór Bálint, a meg nem értett magyar szobrász zseni kódorog, s éjjel a Citadella melletti orom felé indul. „Leült a legmagasabb sziklára, az alvó várossal szemben. Aratták, aratták a tüzes kalászkodat az égen. De ő most nem látta az eget, nem a várost, a világnak nem volt domborodás hangja, illata számára... Hányszor ült ő már ezen a sziklán. Hányszor nézte szerelmes szemmel ezt a várost, ezt a gyönyörű mostohát, mely úgy ül a Duna két partján, mint a népek ékes királynője. És ölebe hív mindenkit, aki akar, aki mer, a gondolat és a fény keresőit... Oh, hogyha ebben a beölelő városban fog megtörténni a külön lélekre morzsolt néptöredékek nagy kézfogása a magyar gondolat, a magyar alkotás nagy egységében!”

Szabó Dezső 1899. augusztusában húsz éves volt, amikor Kolozsvárról a fővárosba érkezett. Mint erdélyi embert inkább a hegyes-dombos Buda vonzotta. Szá-

meiben, kapukat nyitott lelkében a belérohanó városnak. Azóta hányszor hozta őt ide az életszfinksz egy-egy feladat talánya, egy ökölcsapása vagy cirógatása. Felhőkön, levegőn, városon és hegyeken át hányszor nézett itt szembe önmagával, hogy feleletet olvasson nagy kérdéseire... Igen: az, ami itt a Gellérthegy ormán mellen és lelken üt, mint a mezőkről jövő vad tavaszi szél: az a kezdés, a felmozdult erő, egy roppant jövő rád támadó látomása. Mintha az egész ezerévesi vér, gondolat, ve-rejték, egész Magyarországnak minden tája, minden síkja, hegy és vize folytonos habokban sietnének ide, hogy felhullámozzanak ebbe a csodálatos városba.”

Végső nyughelyének is ezt szerette volna. Emlékművét Szervátiusz Tibor készítette el; 1990-ben, az író születésnapján, június 10-én állították föl a Citadella déli oldalán. Emlékszem, vártuk még a koszorúzóok közé az Írószövetség akkori elnökét, egykori köztársasági elnököt, aki nem érkezett meg.

Kiss Gy. Csaba

Jelen írás a szerző „Szentimrevárosi Athenas” címmel indított sorozatának része, amely kerületünk irodalomtörténeti múltjáról készít tartalmas pillanatfelvételeket.

ÚJBUDA
Veled épül

szia
Szent Imre Alapítvány